

ΕΝ ΚΙΝΔΥΝΩΙ!...¹

Ε΄.

Ἀνεπήδησα, τεταραγμένος ἐκ τοῦ αἰφνιδίου κλο-
νισμού· ἐφόρεσα ὅ,τι εὔρον ἐμπρός μου καὶ ὤρμησα
ἐκ τοῦ δευτέρου πατώματος ὅπου ἦτο τὸ οἰκημά
μου εἰς τὴν αὐλήν· τὸ νερὸν εἶχεν εἰσορμήσει λασπώ-
δες καὶ κίτρινον· μία γραῖα κατοικοῦσα μὲ τὸν οἶον
της εἰς τὸ ἰσόγειον ἐξεδιώχθη· καθίσματα καὶ ἄλλα
σκεύη ἐπέπλεον.

Ἀνέβην εἰς τὸ δωμάτιόν μου· εἶχα συνέλθῃ ἐκ
τῆς παραχῆς· ἤμην παραδόξως ἀπαθής· εἶπα εἰς
τὴν γραῖαν ν' ἀνάψῃ τὴν θερμάστραν· μὲ ὄλον δὲ τὸ
ψῦχος, ἀνοίξας τὸ παράθυρον ἔβλεπον ἔξω· ἤσθα-
νόμην τὸ παράδοξον, γλυκύπικρον συναίσθημα, τὸ
ὁποῖον μᾶς ἐμποιοῦν πολλάκις αἱ ἐντελῶς νεαὶ ἐντυ-
πώσεις· τὸ θέαμα ἦτο γραφικόν· τὸ ὕδωρ ἀνέβαινεν
ὄλονεν καὶ ἔρρεε θολόν, παφλάζον ὑπὸ τὸ παλλό-
μενον φῶς τῶν φανῶν.

Ἡ γραῖα ἐν ᾧ προσεπάθει ν' ἀνάψῃ πῦρ εἰς τὴν
θερμάστραν — καὶ δὲν τὸ κατώρθωνε ἀπὸ τὴν τα-
ραχὴν της — ἐθρηολόγει·

— Πάει, ἐγαθήκαμε. Αὐτὸ τὸ κακὸ ποτὲ δὲν
ἔγινε! τὸ λέγει καὶ ὁ Σνάϊδερ (ὁ ἰδιοκτήτης τῆς
οἰκίας, ὅστις εἶχεν εἰς τὸ ἰσόγειον κατάστημα σιδη-
ρικῶν εἰδῶν)· ὅλα τὰ σιδηρὰ τὰ κουβάλησαν ἔς τὴ
μεγάλη, τὴν τρίπατη ἀποθήκη ποῦ εἶνε ἀπὸ πίσω·
τὸ νερὸ μᾶς περικύκλωσε ἀπὸ παντοῦ· ἀκούτε τὸ
βογγητό του! Θεέ μου, κάμε τὸ ἔλεός σου, βάλε
τὸ χέρι σου!

Ἐγὼ ἔβλεπα τὸν δρόμον, ὅστις εἶχε μεταβληθῆ
εἰς ποταμόν, καὶ ἐνεθυμήθην τὸν Πασκάλ, ὅστις
τοὺς ποταμοὺς ὠνόμασε κινητοὺς δρόμους. Συγ-
χρόνως εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας μου ἤσθανόμην
φιλαυτόν τινα εὐχαρίστησιν διότι ἔμεινα ἄρτος πρὸ
τοῦ κινδύνου· ὁ φόβος τῆς γραῖας μὲ ἠνώγει, ἀλλὰ
συγχρόνως μὲ νῦχαρίσται· δι' αὐτοῦ ἐνόουν τὴν ἰδι-
κὴν μου ἀφοβίαν.

Ἐσκεπτόμην: «διὰ τί δὲν φοβοῦμαι;» Ὑπάρχουν
ἰδιοσυγκρασίαι, αἱ ὁποῖαι ἀνθίστανται, μέχρι τινὸς
τούλάχιστον, εἰς τὴν ἐπιδρομὴν τοῦ φόβου· αἱ αἰσιο-
δοχοῦσαι φαντασίαι δὲν δύνανται νὰ περιλάβουν
διὰ μίαν ὄλον τὸ μέγεθος τοῦ κινδύνου... Πολὺ
ὀλίγοι ἄνθρωποι εἰς τὸν βίον βλέπουν τὰ πράγματα
μὲ τὸ ἀληθὲς μέγεθός των· οἱ πλείστοι τὰ βλέπομεν
μὲ διόπτρας, πότε μεγαλείτερα, πότε μικρότερα.
Ἐγὼ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἔβλεπα τὸν κίνδυνον ἀπὸ
τὸ μέρος τὸ σμικρύνον τ' ἀντικείμενα.

Ἀλλὰ τὰς σκέψεις μου διέκοψαν φωναὶ ζωηραὶ
ἐρχόμεναι κάτωθεν· κατέβην μεθ' ὀρμῆς τὴν κλί-
μακα· τὸ νερὸν ἐπλησίαζε ν' ἀναβῆ μέχρι τοῦ πρώ-
του πατώματος· ὁ ἰδιοκτήτης συνεσκέυαζε πυρετω-
δῶς τὰ πράγματά του· εἰς τοὺς δύο ὑπηρετάς του
ἔδιδε προστάγματα στρατιωτικὰ, βραχέα καὶ ἀπό-
τομα· εἶχε μετὰσχῃ τοῦ γαλλογερμανικοῦ πολέμου,
καὶ ἔφερε δύο στρατιωτικὰ μετάλλια· ἡ ἐμφάνισις
τοῦ κινδύνου ἀφύπνισεν ἐν αὐτῷ καὶ πάλιν τὸν ὑπα-

ξιωματικόν. Τὰ σκεύη ἔστειλεν εἰς τὴν ὀπισθίαν
ὑψηλὴν ἀποθήκην ὅπου εἶχεν ἤδη στείλῃ καὶ τὴν
οἰκογενεῖάν του!...

Κατόπιν ἐνὸς τῶν ὑπηρετῶν, διὰ σανίδος, τα-
λαντευομένης εἰς ἕκαστον βῆμα, εἰς τὰ σκοτεινά,
ὤρμησα κ' ἐγὼ εἰς τὴν ὑψηλὴν οἰκίαν· δι' ὀρθῆς,
σχεδὸν καθέτου κλίμακος ἀνέβην εἰς τὸ τρίτον πά-
τωμα, καὶ ἐξῆλθα εἰς τὸν ἐξώστην τὸν ὑπαίθρον, τὸν
βλέποντα πρὸς τὸ μέρος τοῦ ποταμοῦ. Τὸ ψῦχος
ἦτο τόσον δριμύ ὥστε ἤρχισα νὰ τρέμω. Εἰς τὴν
πυκνὴν σκοτίαν διέκρινα ἀορίστους, μαύρας δια-
γραφάς, φανταστικὰς μορφάς, ὄγκους συμπετυκνω-
μένου σκότους· ἐκεῖ, ὄχι μακρὰν, ἄλλο τι σκοτεινὸν
ὠγκούτο καὶ ἐβρυχάτο· ὁ Σάαλ· ἡ φοβερὰ ἀναπνοή
του ἔφθασε μέχρι τῆς μορφῆς μου· ἡ πνοὴ τοῦ κιν-
δύνου ἔψαυσε τὸ μέτωπόν μου· ἤκουα κραυγὰς σπα-
ρακτικὰς ἀνθρώπων μὴ φαινομένων.

Τὸ ὄρολόγιον τοῦ πύργου ἐκτύπησεν ἀργὰ ἀργὰ
πεντάκις· συνήθως αἰσθάνομαι μετὰ μίαν ὥραν γί-
νεται λόγος, ὡς εἰς τὰ παλαιὰ μυθιστορήματα,
περὶ ὄρολογίων τὰ ὁποῖα κτυποῦν τὰ μετάνυκτα·
ἀλλ' ἡ φωνὴ ἐκείνη ἦτο τόσον θρηνηδὴς, τόσον δυ-
σαίανος! Ὁ παφλασμὸς τοῦ νεροῦ μᾶς περιεκύκλου
στενώτερον, ἰσχυρότερον. Τότε ἠσθάνθην ὅξυ ψῦχος
ἕως εἰς τὰ βῆθη τῆς ψυχῆς μου. Ἐντὸς μου εἰσέ-
δυσεν ὁ φόβος.

Σ΄.

Εἰς τὸ οἰκημά μου κατέβην ἄλλος ἄνθρωπος.
Ἡ γραῖα, ἡλιθία ἐκ τοῦ τρόμου, εἶχε λάβῃ τὸ
Gesangsbuch, τὸ βιβλίον τῶν Ψαλμῶν, καὶ ἀνε-
γίνωσκε ἐν τῷ δωματίῳ της ψαλμωδῶς, θλιβερῶς
τὴν παράκλησιν τῶν ἐν κινδύνῳ εὐρισκομένων. Ἄλλ'
ὅσοι εὐρίσκονται ἐν κινδύνῳ ἔχουν ἀνάγκην νὰ αἰ-
σθάνωνται καὶ ἄλλους πλησίον των· διὰ τοῦτο ἤλθεν
εἰς τὸ δωμάτιόν μου· κ' ἐγὼ ἠσθάνθην ἀνακούφισιν
διότι ἤλθε· μοὶ ἦτο ἀφόρητον νὰ εἶμαι μόνος τὰς
στιγμὰς ἐκείνας· ἐκάθισε, καὶ μὲ τὴν κλαυθμηρὰν
φωνὴν της ἐξηκολούθησε τὴν ψαλμωδίαν της. Ἡ
φωνὴ τῆς γραῖας, ὁ ἀδιάκοπος παφλασμὸς τοῦ ὕδα-
τος μὲ τὴν ἀγρίαν μονοτονίαν του ἐξηρέθιζον φο-
βερὰ τὰ νεῦρά μου. Ἀπερίγραπτος δυσθυμία μὲ
κατέλαβε.

Τὸ σκότος καθίστα ἀκόμη τραγικώτερον τὸν κίν-
δυνον· οἱ ἄγριοι φοβοῦνται τὸ σκότος· ἡ φαντα-
σία των τὸ γεμίζει μὲ ἀόρατα πνεύματα· κ' ἐγὼ τὸ
ἐγέμιζα μὲ ἀόρατον ὄλεθρον· ἐφανταζόμην τριγύρω
μου οἰκίας ἐκρίζουμένας καὶ ἀναρπαζόμενας, καταρ-
ρεούσας μετὰ κρότου, ἀνθρώπους παλαιόντας μὲ τὸ
ὕδωρ, γοεράς ἐπικλήσεις βοηθείας, σπασμοὺς ἀγῶ-
νίας...

Ὁ κίνδυνος δὲν ἐπιδρα ὁμοίως ἐπ' ὄλων τῶν
ἀνθρώπων· ἄλλοι παγόνουν, συσφιγγουν, ἀναυδοί,
τοὺς ὀδόντας· ἄλλοι καταλαμβάνονται ὑπὸ νευρικοῦ
γέλωτος· ἄλλοι δὲν δύνανται νὰ συγκρατήσουν τὴν
γλῶσσάν των· ὁ φόβος ἀνοίγει διέξοδον διὰ τῆς δι-
κλείδος τοῦ λόγου. Ἡ γραῖα ἀφήσασα τὸ βιβλίον
της, ὡς νὰ εἶχε παρασύρῃ τὸ νερὸν ὄλον τὸ βάρος
τῶν ἐτῶν της, ἔτρεχεν ἀνω κάτω παραφόρως καὶ
ἔλεγεν, ἔλεγε· μοὶ εἰδείκνυε τὸ βιβλίον τῆς Sparkas-
se, τοῦ ταμειευτηρίου, τὸ ὁποῖον ἔκρυψεν εἰς τὸν

1 Τέλος· ἴδε σελ. 81.

κόλπον της, εἰς τὴν πρώτην στιγμήν τοῦ κινδύνου. Ἡ φλυαρία τοῦ ὄντος ἐκείνου μ' ἐβασάνιζεν ὡς μαρτύριον· ἡ φωνή του εἰσήρχετο ὡς τρυπάνιον μέγρι τοῦ μυελοῦ τῶν ὀστέων μου· τότε ἐνεθυμήθην τὴν παράδοξον ἀλλὰ ψυχροσυκῶς ὀρθὴν συμβουλὴν τοῦ μεγάλου φιλοσόφου τῆς Κενιζβέργης. Εἰσέρχεται κάποιος εἰς τὸ δωμάτιόν σου, ἐν βιαίᾳ ὀργῇ, διὰ νὰ σὲ ὑβρίσῃ; ἀνάγκασέ τον μὲ εὐγένειαν νὰ καθίσῃ· ἂν τὸ κατορθώσῃς, αἱ ὑβρεῖς θὰ γίνουσι ὀλιγώτερον τραχεῖαι· ἡ ἑξάψις θὰ κατευασθῇ βαθμηδόν.

Ἠγέρθη ὀρηκτικῶς:

— Ἡ νὰ καθίσῃς ἢ νὰ φύγῃς! ἐφώνησα πρὸς τὴν γραίαν.

Ἐκάθισε. Τῷ ὄντι, ἡ ἀνάπαυσις ἐπιφέρουσα χαλάρωσιν δὲν συμβιβάζεται μὲ τὰς σφοδρὰς συγκινήσεις· ὅταν ἀλγῶμεν σωματικῶς ἢ ψυχικῶς ἀναπαύομεν ἀπὸ τῆς θέσιν μας· τὸ κάθισμα, ἡ ἀκίνησις κατέστειλαν τὴν παραφορὰν τῆς γραίας· ἡ πλημμύρα τῶν λόγων μετεβλήθη εἰς σταγόνας· μία δὲ μόνη λέξις ἔσταξε τώρα ἀπὸ τὸ στόμα της: Ἐχάθηκαμε!

Τὸ νερὸν ἀνέβαινε, ἀνέβαινε!

Τὸ μέτωπόν μου ἐφλέγε· ἡ γλῶσσά μου ἦτο ξηρὰ· ἡσθάνομην ἀπερίγραπτον αἰσθημα δυσφορίας, πολλήν, πολλὴν κόπωσιν καὶ ψυχῶς· ἡ θερμάστρα εἶχε γίνῃ ἐρυθρὰ ἐκ τῆς πυρακτώσεως, ἀλλ' ἐρρίγουν.

Ἐξάρνα ἰσχυρὸς κρότος ἀκούεται, βίαιος καὶ ξηρὸς, ὡς ἀμαξῶν χαλικίων μεθ' ὀρμῆς ἀνατρεπομένων· ἡ γραία ἀναπηδᾷ ὡς δι' ἐλατηρίου, τρέχει ἐκτὸς τοῦ δωματίου μου, καὶ μετ' ὀλίγα λεπτά εἰσορμαῖ ἑξάλλος, ἔντρομος, μὲ κόρας δισταλαμένας, μὲ χεῖρας ἀλληλοδιαδόχως ἀνοίγονταί σῶσας.

— Τί τρέχει;

Ὁ τρόμος ἔδεσε τὴν γλῶσσάν της. Συνέσφιγγε τοὺς ὀδόντας, κάτωχος, τρέμουσα.

Ὅρμῳ ἀλλόφρων εἰς τὴν κλίμακα· πλησίον τῆς ταλαντευομένης σανίδος συναντῶ τὸν οἰκοδεσπότην.

— Τὸ νερὸ, μοῦ λέγει ἀπαθῶς, ἀλλὰ μετ' ἀπαθείας παγνούσης, διότι ἦτο εἶδος φρίκης συμπεπιεσμένης, ἐφαγε τὸν κάτω τοῖχο τοῦ σπιτιοῦ τοῦ Στάιν καὶ τὸν κρήμισε.

— Καὶ οἱ ἄνθρωποι;

— Πᾶν ὄλοι· τοὺς πλάκωσαν τὰ χαλάσματα!

Τὸ ἐνθυμοῦμαι· μοὶ ἐφάνη ὡς νὰ μ' ἐκτύπησαν διὰ βόραλου εἰς τὴν κεφαλὴν· ἀνέβην εἰς τὸ δωμάτιόν μου· ἡ καρδία μου συνεσφίγγετο, ὡς νὰ τὴν συνέθλιβε σιδηρᾶ χεῖρ. Ἄ! ὁ θάνατος ἤρχετο, ἐπλησίαζεν ὁ πρόωρος, ὁ ἄσχοπος θάνατος, ὁ κτηνώδης θάνατος, ὁ θάνατος μέσα εἰς τὴν λάσπην τοῦ θολοῦ νεροῦ!

Τότε, εἰς τὴν βιαίαν ἐκείνην ἀνακύκησιν τοῦ περιεχομένου τοῦ ἐγκεφάλου μου, ἀπὸ σκοτεινῆς τινα γωνίας τῆς μνήμης μου ἐξεπήδησε μία ἀνάμνησις, μία ἀπλὴ ἀνάμνησις, ἡ ὁποία μ' ἐβασάνισε, μέγρι μαρτυρίου, ὅλας ἐκείνας τὰς ἀγωνιώδεις ὥρας! . . . Εἰς τὴν παιδικὴν μου ἡλικίαν, παρὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν, εἶχε γίνῃ πλήμμυρα μεγάλη· εἰς ἰερεῦς, οἰκογενειακὸς μας φίλος, εὐρέθη στουμπόνων μὲ τὸ νεκρὸν σῶμά του τὴν ὀπὴν τοίχου· τὸ βεῦμα τοῦ νεροῦ τὸν εἶχεν ἐκσφενδονήσῃ ἐκεῖ καὶ ἔπειτα

τὸν ἐκτύπα γεμίζον τὸ στόμα του μὲ κιτρίνην ἰλύν.

Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης τὸ πτώμα τοῦ ἱερέως ἦτο πλησίον μου· ἀλλ' ἡ φαντασία μου, ἡ μέγρι διαρρήξεως διατεταμένη, ὑποκαθίστα τὸ πρόσωπόν μου εἰς τὸ πρόσωπόν του· ἔκυπτα ἐπὶ ἐνὸς πνιγμένου καὶ ἀνεγνώριζα ἐμαυτὸν· τοῦτο ὅμως δὲν μοὶ ἤρκει· ἤθελα περισσοτέρας, ἀκριβεστέρας πληροφορίας. Μάλιστα, ἤμην πνιγμένος, φουσκωμένος· ἀλλὰ ποῦ; Ποῦ θὰ μ' εὐρου; εἰς τὴν ὀπὴν κανενὸς τοίχου; εἰς τὴν ὄχθην κανενὸς ποταμοῦ; μέσα εἰς τὰ χαμόκλαδα; καὶ ἔκυπτα μετ' ἀμειλίχτου ἀγῶνος ἐπὶ τοῦ ἑαυτοῦ μου νὰ ἴδω πῶς θὰ εἶμαι. Πολλάκις ἔως τότε μοὶ εἶχεν ἐπέλθῃ ἡ σκέψις « πῶς θὰ εἶμαι ὅταν ἀποθάνω; θὰ εἶμαι νέος ἢ γέρον; ὑπὸ ποίαν ὀροφὴν, μεταξὺ ποίων τοίχων, πλησίον ποίων μορφῶν καὶ ποῦ ἔχων προσηλωμένον τὸν βλέμμα μου, τὸ τελευταῖον εἰς τὸν κόσμον τοῦτον βλέμμα μου, θὰ αἰσθανθῶ τὸν σπασμὸν τοῦ θανάτου; » Ἐλύθη λοιπὸν ἡ περιέργειά μου! Ἐν κῦμα θολοῦ νεροῦ θ' ἀρπάσῃ τὸν τελευταῖον σπασμὸν μου καὶ τὴν ψυχὴν μου θὰ παραδώσω εἰς τὴν λάσπην! . . .

Z'.

Ἐξημέρωσεν ἐπὶ τέλους· ἐφάνη ἡ πρωία, ψυχρὰ, στυγνὴ, ἀδυσώπητος! ὑπὸ τὸ ἀμυδρὸν, τὸ θαμβὸν φῶς διακρίνω τί συμβαίνει.

Ὁ ποταμὸς εἰσορμῶν διὰ στενῆς ἀγυιάς εἰσελαύνει μὲ ἀκατάσχετον ὀρμὴν εἰς τὴν ὁδὸν μας· τὸ ῥυπαρὸν ὕδωρ ἰσχυρῶς βόχθουν καὶ περιδινούμενον πλήττει μίαν γωνιαίαν οἰκίαν· τὴν νύκτα εἶχεν ἀναρπάσῃ ὅλον τὸν κήπον· μόναι αἱ σιδηραὶ πράσιναι κιγκλίδες του κείνται ἐξηθρωμένα· εἰς τὴν γωνίαν ὅπου εἶχον ἐκσφενδονηθῇ.

Εἰς τὴν ἄλλην γωνίαν, πρὸς τὸ μέρος τοῦ Σάαλ, τὸ ὑπερχειλίζον ὕδωρ, ζητοῦν βιαίως ἐξοδόν, πλήττει, συστρεφόμενον, ὀργίλως, πεισματωδῶς, μετ' ἀκουράστου λύσεως, μίαν ὑψηλὴν οἰκίαν· κεφαλαὶ ἔντρομοι, ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν προκύπτουν ἐκ τῶν παραθύρων· ἄνθρωποι τινες ἀπὸ τὴν γέφυραν ἤτις ἔμειναν ἀπρόσβλητος, χειρονομοῦν, κραυγάζουν, ὅτι ἡ οἰκία θὰ κρημισθῇ· ἀλλὰ κανεὶς δὲν τολμᾷ νὰ ὀργανώσῃ διάσωσιν· δὲν ἀφίνει ἡ δίνη τοῦ βεῦματος, ἤτις λαμβάνει σχῆμα μεγάλου χωνίου.

Οἱ φανοί — πῶς νὰ τοὺς σβύσουν οἱ φανοκόροι; — εἶνε ἀνημέμενοι ἀκόμη· τὸ φῶς των ἐν πλήρει ἡμέρᾳ ἔχει τι τὸ νεκρικόν, ἐπαυξάνει τὴν τραγικότητα τοῦ κινδύνου.

Διὰ τῆς ταλαντευομένης σανίδος, τὴν ὁποίαν ἔλειγεν ἤδη τὸ ὕδωρ, ὀρμῳ πάλιν εἰς τὴν ὑψηλὴν ἀποθήκην. Ὅπου θάνει τὸ βλέμμα μου βλέπω νεκρὸν, ὄλεθρον, φρίκην! Ὁ Σάαλ ἐλαύνει μὲ ὀρμὴν πλατέα κιτρίνα κύματα τῶν ὁποίων ἡ κορυφὴ φωσφορίζει ἀγρίως· ἐντεῦθεν τῆς τροχιάς τοῦ σιδηροδρόμου ἦτο μία οἰκία τῆς ὁποίας τὴν νύκτα εἶχεν ἀναρπάσῃ βίαιος πρὸς βίαιος ὅλον τὸ ἔδαφος τοῦ κήπου· ἐκείνην τὴν στιγμήν ἐκρίζονε τὰ παράθυρα, ἀναρπάζει αὐτὰ καὶ φεύγει· ἡ οἰκογένεια ἀνῆλθεν ἐπὶ τῆς στέγης, ἐπικαλουμένη βοήθειαν μὲ ἀπελπιστικὰς κραυγὰς, τὰς ὁποίας πνίγει ἡ βοή τοῦ ποταμοῦ ἀλλὰ τὰς ὁποίας μαντεύομεν, μὲ σπαρα-

κτικὰς ἰκεσίας. Ἐξαφνα κραυγὴ φρίκης ἐκρήγνυται ἀπὸ ὅλα τὰ σπώματα· τὸ νερὸν ἤρπασεν ἓνα ἄνθρωπον ἀπὸ τὴν στέγην· ἐσφάδασεν ὀλίγον, ἔπειτα τὸν παρέσυρε τὸ βέϋμα· ἡ κεφαλὴ του ἐβυθίσθη καὶ δὲν ἀνεφάνη πλέον. Οἱ ἄλλοι, ἐπὶ τῆς στέγης, ὠρύονται, τρελλοὶ ἐκ τῆς φρίκης.

Τὸ ψῦχος ἦτο τόσον δριμύ ὥστε τὸ ἡσθανόμην ὡς ἀλγηδόνα· αἱ μὴνιγγές μου πρὸ πάντων ἐπόνουν ὡς πληγωμένα. Κατέβην εἰς τὸ δωμάτιόν μου, ὅπου ἔκαιεν ἡ θερμάστρα μου καὶ ἄς μὴν ἴσχυε νὰ με θερμάνῃ.

Ἐν ᾧ δ' ἐκαθήμην ἀπέναντι τοῦ πυρός, συντετριμμένος, συριγμὸς ὀξυς ἀτραμάξης ἔφθασεν εἰς τὰ ὠτά μου· ἦτο ἡ ἐκ Βαϊμάρης ἐρχομένη ἀμαξοστοιχία· ὁ συριγμὸς ἐκεῖνος ἀφύπνισε διὰ μιᾶς ἐντός μου ὀλόκληρον κόσμον ἐντυπώσεων καὶ συγκινήσεων· ἀστραπιαίως εἶδα σταθμοὺς σιδηροδρόμων, ἀλλαγὰς ἀμαξοστοιχιῶν, ὀρηκτικὴν διάσχισιν τοῦ διαστήματος διὰ μέσου βουνῶν καὶ πεδιάδων καὶ μορφὰς ἀκτινοβολούσας ἐξ εὐτυχίας ἐπὶ τῆς ἐξέδρας τῆς ἀποβάθρας, ὁπότεν εἰς τὴν θυρίδα φανῆ ὁ προσφιλὴς, ὁ ἀναμενόμενος ξενιτευμένος. ὦ! ἡ πρώτη χαρμώδης κραυγὴ, αἱ τεταμένα ἀγκάλαι! . . .

Κ' ἐγὼ τὰ ὄνειροπόλουν αὐτά, ἀλλὰ μεταξὺ τοῦ ὄνειρου τούτου καὶ ἐμοῦ παρενετέθη εἰς ὄγκος ὕδατος· ὑγρὸν τεῖχος ὑψώθη μεταξὺ ἐμοῦ καὶ τοῦ κόσμου, καὶ τῆς ζωῆς. Ἐπρεπε ν' ἀποθάνω· μετὸ στόμα γεμάτον λάσπην.

Καὶ ὁμως δὲν ἤθελα, δὲν ἤθελα ν' ἀποθάνω οὕτω!

Καὶ διὰ μιᾶς με κατέλαβεν ἀκατανίκητος σκέψις: νὰ φύγω· τὸ ὀρμέμφυτον τῆς αὐτοσυντηρησίας με ὄθει, με ἤλαυνε τυφλῶς, φρενητιῶδῶς, νὰ σωθῶ. Παράδοξον! με ὄλην τὴν φοβερὰν κόπωσιν, ἥτις με παρέλυνε, ἡσθανόμην τὴν δύναμιν νὰ τολημῶ τὴν κινδυνωδεστέραν ἀναρρίχῃσιν· διὰ ν' ἀναρτηθῶ εἰς τὴν ζωὴν ἤμην ἱκανὸς νὰ μεταβάλω τοὺς δακτύλους μου εἰς σιδηρὰς ἀρπάγας.

Ἦτο ἀνάγκη, ἔπρεπε νὰ φύγω! . . . Ἐρριψα βλέμμα ἀποχαιρετισμοῦ εἰς τὸ δωμάτιόν μου. Ἐπεθεώρησα ταχέως τὸ γραφεῖόν μου, τὸ κιβώτιόν μου διὰ νὰ λάβω μαζί μου ὅ,τι πολυτιμότερον εἶχα. Εἰς ὀλίγα δευτερόλεπτα ὅλος ὁ βίος μου παρῆλθε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου· ἀλλεπάλληλοι συνέρρεον εἰς τὴν κεφαλὴν μου αἱ ἀναμνήσεις, αἵτινες μοὶ τὰ καθίστων ὅλα προσφιλῆ· μοὶ ἐφαίνετο ὅτι ἄφινα τὸ παρελθόν μου ἐκεῖ, ὅτι τὰ βιβλία μου, αἱ ἐπιστολαὶ τῶν ἀγαπητῶν μου, τὰ οἰκογενειακά μου ἐνθύμια ἐξέβαλον θρηνώδεις παράπονον διότι τὰ ἐγκατέλειπον. Τίποτε! ἔπρεπε νὰ ζήσω· ἡσθανόμην ἀγρίαν ἐπιθυμίαν νὰ ζήσω· ἔθεσα ὅσα χρήματα εἶχα εἰς τὸ θυλάκιόν μου καὶ ἤτοιμάσθην πρὸς φυγὴν.

Τότε, τυχαίως ἔπεσε τὸ βλέμμα μου εἰς τὸν καθρέπτην καὶ εἶδα τὴν ὠχράν, μετὰ συνεσταλμένα χαρακτηριστικά, μορφήν μου· μοὶ ἐφάνη ὡς μορφή ξένου· ἐστάθην κρατῶν τὴν κεφαλὴν μου. Μὴν παρεφρόνησα; Νὰ φύγω ἤθελα; Ἄλλ' ὁ δρόμος τῆς φυγῆς μου ἦτο κλειστός, ἀλλ' ἤμην αἰχμάλωτος τοῦ ποταμοῦ, ἤμην καταδικασμένος εἰς θάνατον!

Περίετρεχα τὸ δωμάτιόν μου ὡς μανιώδης· ἔπειτα

κατέπιπτα βαρέως, ὀλιγοδρανῆς εἰς τὸ ἀνάκλιτρον σφίγγων, πιέζων με τὰς χεῖράς μου τὸ φλέγον μέτωπόν μου. Καὶ τὰ δάκρυά μου, τὰ σωρευμένα τόσας ὥρας εἰς τὴν καρδίαν μου, ἀνέβησαν ὡς χεῖμαρρος εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου! . . .

Η'.

Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ληθάργου μου ἀκούω κραυγὰς αἵτινες δὲν ὁμοιάζουν πρὸς φωνὰς τρόμου. Τί; εἶνε ἀληθές; μία φράσις ἤχει εἰς τὴν ἀκοήν μου, μία φράσις ἐξ ἐκεῖνων αἵτινες χαράσσονται ἀνεξαλείπτως, ἀπαξ διὰ παντός, εἰς τὸν ἐγκέφαλον: Das Wasser fällt! Τὸ νερὸ καταβαίνει! Κάτι τὸ ὅποιον δὲν τολημῶ νὰ ἐλπίσω ἀκούη, ἀλλ' ἀνεκφράστως γλυκύ, ἀνασκιρτᾷ εἰς τὰ στήθη μου. Ἄνδρες, γυναῖκες παιδιὰ κύπτουν ἐκ τῶν παραθύρων καὶ παρατηροῦν ἀγωνιωδῶς· δεικνύουν μετὰ ζωηρῶν φωνῶν στενὴν ὑγρὰν λωρίδα τὴν ὅποιαν ἐσχημάτισεν ἐπὶ τῶν τοίχων τὸ νερὸν, καταβὰν ὀλίγον.

Καταβαίνει πράγματι ἢ μὴ εἶνε ὀπταπάτη; Ἐπὶ εἴκοσι λεπτά τὸ νερὸν φαίνεται ταλαντευόμενον, ὡς νὰ πρόκειται νὰ λάβῃ ὑψίστην ἀπόφασιν.

Ἡρχίζε νὰ χιονίξῃ· ἡ χιών πίπτουσα ἐπὶ τοῦ περιδινουμένου ὕδατος διαλύεται, ἀλλὰ κατὰ μικρὸν λευκὸν στρώμα καλύπτει τὰς ὀξυγώνους στέγας.

Ποικίλα συντρίμματα διέρχονται γοργὰ διὰ τοῦ δρόμου μας· κιβώτια πετρελαίου, βυτία, σανίδες, κάνιστρα ἀνθέων, στῦλοι· διῆλθε πλείους καὶ μία κοιλίς βρέφους· αἰσθάνομαι ψῦχος εἰς τὰ κόκαλά μου, ὅταν συλλογίζωμαι πόθεν ἀπεσπάσθησαν, πόθεν ἐξηρθρώθησαν τὰ πράγματα ἐκεῖνα καὶ ποῖα βλέμματα προσηλώθησαν ἐπ' αὐτῶν τελευταίαν φορὰν, καὶ εἰς ποίας φρικώδεις στιγμάς!

Ναί, τὸ νερὸν καταβαίνει! ἡ καρδία μου κτυπᾷ σφοδρῶς εἰς τὰ στήθη μου· ἀναπνέω ἀπλήστως, ὡς νὰ εἶχα ὥρας ν' ἀναπνεύσω· καταβαίνω ὡς μεθυσμένος τὴν κλίμακα· συναντῶμαι μετὸν Γερμανόν, ἀπλόνομεν καὶ οἱ δύο ταυτοχρόνως ἀμφοτέρας τὰς χεῖράς μας καὶ τὰς σφίγγομεν· τὸ αὐτὸ ὀρμέμφυτον μᾶς ὄθει πρὸς ἀλλήλους ἰσχυρῶς, ἐγκαρδίως. Ἐκεῖ βλέπω καὶ τὴν γραίαν οἰκοδόμοισιν μου· ἐκάθητο εἰς μίαν ἄκραν μελαγχολική· εἶχε δεῖξῃ σημεῖα διαταράξεως τῶν φρενῶν τὴν νύκτα· ἤθελε νὰ πῆσῃ εἰς τὸ νερὸν, νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ Ταμιευτήριον, νὰ λάβῃ τὰ χρήματά της, τὰ ὅποια ἐκινδύνευον, ἔλεγε· καὶ ἐπειδὴ δὲν τὴν ἄφινον ἦτο δυστυχῆς καὶ ἔκλαιε.

Ἄλλ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν μοὶ ἐφαίνετο ὅτι ὅλοι εἴμεθα ὀλίγον τι παράφρονες· ἀλλόκοτον πῦρ ἔλαμπεν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μας· τὸ ἀπότομον ἄλμα ἀπὸ τῆς ἀπελπίστας εἰς τὴν ἀγαλλίασιν, εἶχεν ἐξαρθεώσῃ ὀλίγον τὸν νοῦν μας! . . .

Θ'.

Τὸ νερὸν καταβαίνει· ἀλλὰ πόσον βραδέως! . . . σχεδὸν δυσδιακρίτως· τὸ θηρίον ὀπισθοδρομεῖ ἀργοπατοῦν, οἶονεὶ ἀκουσίως· ἡ φοβερὰ αὕτη ἀπάθεια τοῦ νεροῦ ἐξερεθίζει· ὀδυνηρὰ τὰ νεῦρά μου· μοὶ φαίνεται ὅτι θ' ἀποθάνω ἐξ ἀνυπομονησίας ἕως ὅτου καταβῆ· αἰσθάνομαι ἐπὶ τῆς καρδίας μου ὅλον ἐκεῖνον τὸν τεράστιον, τὸν πελώριον ὑγρὸν ὄγκον.

Τώρα πάλιν ἐπιστρέφω εἰς τὰ ὄνειρά μου· ἀνοίγω τὸν δρόμον τῶν σχεδίων μου κρημνίζω τὸν τάφον μου ὅστις τὸν εἶχε κλείσει· συνάπτω πάλιν τὸ παρελθὸν μετὰ τοῦ μέλλοντος, τὰ ὅποια εἶχον τόσον βιαίως διαρραγῆ· ἀναλαμβάνω πάλιν τὸ διακοπὴν ἔργον τῆς ζωῆς.

Ἐνύκτωσεν· οἱ φανοὶ τῆς γῆς, φωτίζουσι, δίχως ν' ἀναφθούσιν, καὶ ταύτην τὴν νύκτα. Ἄλλ' ἀφ' οὗτου παρῆλθεν ὁ κίνδυνος, τὸ φῶς τῶν δὲν εἶνε πλέον πένθιμον· αἱ ἀναπάσεις του δὲν ὁμοιάζουσι πλέον πρὸς σπασμούς ἀλλὰ πρὸς φαιδρὰ σκιότηματα χαρᾶς. Ἡ ὁδός, φυγόντος τοῦ κινδύνου, ἔχασε τὸ ἀρρήτως φοβερὸν καὶ τραγικόν, τὸ ὅποιον εἶχε περιβληθῆ, καὶ ἔγινε πάλιν κομψός, γραφικὸς δραμιτικός. Τόσον εἶνε ἀληθές ὅτι τὸ φαιδρὸν ἢ πένθιμον τῶν ἐντυπώσεων μας εὐρίσκεται πρὸ πάντων ἐντὸς τῶν ὀφθαλμῶν μας!

Στρατιῶται τοῦ μηχανικοῦ, ἡγουμένου ἀξιωματικοῦ, διευθύνονται διὰ τῆς γεφύρας εἰς τὸ ἀντίπεραν μέρος τῆς Ἰένης, τὸ ὅποιον λέγεται: Κάμμοσδορφ.

Συντετριμμένος ἐκ τῶν συγκινήσεων, ἐκ τῆς αὐπνίας, κατακλίνομαι· ἀκούεται ἀκόμη ὁ διπλοῦς παφλασμός τοῦ νεροῦ· ἀλλὰ τώρα μοὶ φαίνεται ὅτι με νανουρίζει· γλυκὰ γλυκὰ καὶ ἀποκοιμούμαι...

I'.

Τὴν πρωΐαν ἐξῆλθον· ἠσθάνθην πραγματικὴν συγκίνησιν ὅτε διεσκέλισα τὸ κατώφλιον τῆς θύρας καὶ εὐρέθην εἰς τὴν ὁδόν· εἶνε σχεδὸν ἀδιάβατος· παχὺ στρώμα ἰλύος ἐσωρεῦθη ἐπὶ τοῦ λιθοστρώτου· τὰ κοιλώματα εἶνε πλήρη νεροῦ ἀκόμη.

Εἰς μίαν οἰκίαν, ἐκείνην ἣτις εἶχε κρημινισθῆ πλησίον μας, βλέπω στρατιώτας ἐργαζομένους μετὰ τὸ πτύον καὶ τὴν σκαπάνην· πρὸ δύο ὥρων εἶχαν ἐκχώση δύο πτώματα.

Διευθύνομαι πρὸς τὸ Κάμμοσδορφ· διέρχομαι τὴν γεφυραν καὶ ἐνώπιόν μου ἐκτείνεται σπαρακτικὴ εἰκὼν ὀλέθρου· οἰκία ἐξηρωμένη, πεσοῦσαι σύσσωμοι ἢ κατὰ τεμάχια, ξεσχίσματα ἀχρυστρωμῶν, σκευή, δοκοὶ συμπεφυρμένα πάντα εἰς ἄμορφον μάζαν· ὅπου στραφῆ τις βλέπει παντοῦ τὴν αὐτὴν μονοτονίαν τοῦ φρικώδους· παντοῦ αἱ αὐταὶ ξεκοιλιασμέναι στέγαι, οἱ αὐτοὶ γυμνοὶ τοῖχοι οἱ ὁμοιάζοντες πρὸς κόκκαλα ὧν ἐξεσπαράχθη ἢ σάρξ.

Σχηματίζονται ὅμοιοι καὶ ἀνακοινοῦν πρὸς ἀλλήλους τὰς ἐντυπώσεις των. Διηγούνται περὶ ἐνός, ὅστις βλέπων τὸν κίνδυνον ὤρμησεν ἐπὶ τοῦ ἵππου του διὰ νὰ σωθῆ μετ' αὐτοῦ, ἀλλὰ τὸ ρεῦμα τοὺς παρέσυρε καὶ τοὺς ἐπνίξεν ὁμοῦ. Ἄλλος βλέπων ὅτι ἡ οἰκία του ἐγέμισε νερόν, κατῶρθωσε νὰ ἀναρριχηθῆ εἰς δένδρον εὐρισκόμενον πρὸ τῆς θύρας του· ἀλλὰ τὸ φοβερὸν ψῆχος τῆς νυκτὸς τὸν ἐπάγωσεν, ὅπως ἦτο μουσκευμένος, καὶ τὸ πρῶν εὐρέθην κοκκαλιασμένους σφικταγκαλιάζων ἀκόμη τὸ δένδρον.

Πρὸς τὰ ἀριστερὰ ἐξετείνεται, ἕως προχθῆς, κατὰφυτος ἔκτασις· πρὸ τινῶν ἡμερῶν διαβαίνων ἐκεῖθεν εἶχα συναντήσῃ ἐορτάσιμον πλῆθος, χοροῦν ἐν τῷ κήπῳ τοῦ ἐξοχικοῦ ἐκεῖ ξενοδοχείου. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην εἰς τετραγώνον ξύλινον περίφραγμα ἐκάθητο συμμαζευμένοι, τρέμοντες, μετὰ λασπωμένα

ἐνδύματα, δέκα δώδεκα ἄνθρωποι θερμαινόμενοι εἰς τὰς φλόγας καιούσης πυρᾶς. Ἐκεῖ διῆλθον τὴν νύκτα. Ὅλη ἡ γραφικὴ ἔκτασις ἀπετέλει θολὴν λίμνην· τὰ ἀκάτια τοῦ Σάαλ, τὰ ὅποια ἤκουσαν τόσα ἄσματα, τῶν ὁποίων τὰς κόπας ἐκράτησαν τόσαι ἄβραι χεῖρες, περιήρχοντο τώρα συλλέγοντα πτώματα!

Μετ' ἐπνίγειν ἡ βαρυθυμία· ἀλλ' ὑπὸ τὸ ρεῦμα ἐκείνο τοῦ πόνου ὑπέτρεχεν ἕτερον ρεῦμα, ἀγαλλιᾶσεως· ναί· ἠσθάνομην καὶ τὰ δύο συγχρόνως· μ' ἐπέπνεεν ὀδύνην ὁ ὀλεθρος, ἀλλὰ καὶ ἀνεκλάλητον εὐτυχίαν ὅτι τὸν διέφυγα. Φρικῶδες! ἀνεφώνει ἡ καρδιά μου, καὶ en sourdine: Ἐσώθης!

ΙΑ'.

Ἐσώθην· ἐζῆσα! Ὅτε τὴν μεσημβρίαν ἐκάθισα νὰ γευματίσω, ἔλαβα ποτήριον οἴνου, ἔρριψα μακρὸν βλέμμα διὰ τῶν ὀρέων καὶ τῶν θαλασσῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα, εἰς πᾶν ὅ,τι ἀγαπῶ, εἰς πᾶν ὅ,τι ὄνειροπολῶ, εἰς πᾶν μεθ' οὗ με συνδέει ἡ καρδιά ἢ ὁ νοῦς, καὶ μετὰ ὅλην τὴν δύναμιν τῆς ψυχῆς μου, προέπια:

— Στὴ Ζωή, ἐς τὴ γλυκεῖά, ἐς τὴν καλή! ...

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΚΟΥΡΤΙΔΗΣ

ΕΛΕΟΝΟΡΑ ΔΟΥΖΕ

Οἱ ἀρχαῖοι διὰ νὰ παραστήσωσι τὴν ἀκαταμάχτην δύναμιν τῆς μουσικῆς ἐπλασαν τὸν μεστὸν εἰκονικῆς ἀληθείας μῦθον τοῦ Ὀρφῆως, οὐτινος ἡ λύρα καὶ αὐτὰ τὰ ἄγρια θηρία ἐμάγευσεν, ἐδάμαζε καὶ καθυπέτασσε. Τὴν μαγεῖαν αὐτὴν ἀσκέει σήμερον ἡ τέχνη τοῦ μεγάλου ἠθοποιοῦ, ὅστις, εἰ μὴ τὰ ἄγρια θηρία, κατορθώνει ὁμως ἐνίοτε καὶ τοὺς σημερινούς ἀθηναίους νὰ συγκινήσῃ καὶ παροδικῶς νὰ ἐξεγείρῃ ἐν τῇ ψυχῇ αὐτῶν εὐγενεστέρους πῶς παλμούς.

Ἐνθυμούμαι ἀκόμη τὴν ἱερὰν ἐκείνην μανίαν, ἣτις ὅλους ἡμᾶς εἶχε καταλάβει· πέρυσσι, ὅταν ἡ ἀκτινοβόλος μεγαλοφυΐα τῆς Σάρας Μπερνάρ ἐφώτισεν ἐπ' ὀλίγον τὸν ἀμειλίχτου πεζότητος καὶ κωμωδαιμονίας βίον τῶν νεωτέρων Ἀθηναίων. Ὡς δὲ πάλαι ποτὲ οἱ Ἀβδηρίται μετὰ τὴν πρώτην παράστασιν τῆς Ἀνδρομέδας τοῦ Εὐριπίδου καταληφθέντες ὑπὸ περευτοῦ ἀπήγγελλον διαρκῶς στίχους τοῦ ποιητοῦ, οὕτω καὶ ἡμεῖς πέρυσσι λησμονήσαντες καὶ χρηματιστήριον καὶ φατρίαν πρὸς στιγμὴν ὀλοφύχως εἶχομεν ἀφοσιωθῆ εἰς τὴν ἀπόλαυσιν τῆς θείας τέχνης τῆς Μπερνάρ. Διότι ἐγὼ πιστεύω ὅτι δὲν ἦτο ὑπόκρισις, δὲν ἦτο ψευδοθουμασμός, ἀλλ' εἰλικρινὴς ἐκδήλωσις λατρείας, ἔστω ἴσως καὶ ἀσυνείδητος καὶ ἄνευ ἐπιγνώσεως.

Τοιαῦται στιγμαὶ ἐξάρσεως καὶ καλλιτεχνικῆς εὐδαιμονίας ἠλπίζαμεν ὅτι ἐμέλλον καὶ πάλιν νὰ ἀνατελιῶσιν ἐπ' ὀλίγον εἰς ἡμᾶς τοὺς ἀποκλήρους τῆς τέχνης καὶ τοῦ καλοῦ. Ἡ Δουῖζε, ἡ Ἐλεονόρα Δουῖζε, ἡ ἀπαράμιλλος ἰταλὶς ἠθοποιὸς ἐμέλλε δῆθεν νὰ ἐπισκεφθῆ καὶ τὰς Ἀθήνας. Δυστυχῶς ὁμως ἡ εἰδησις αὕτη δὲν ἦτο ἢ κωμικὴ μόνον παρεξήγησις καὶ αἱ ἐλπίδες μας ὄνειρα ἀπεδείχθησαν.